

Asetaldehydi ja ruoansulatuskanavan syöpä

Biohit Oyj:n hallituksen jäsen ja
tieteellinen neuvonantaja

Alkoholi- ja
huumetutkijain
seuran seminaari

Mikko Salaspuro
Helsingin yliopisto
Asetaldehydin ja syövän
tutkimusyksikkö
mikko.salaspuro@helsinki.fi

ASETALDEHYDITUTKIMUS MAAILMALLA

Oy Alko Ab

H Suomalainen
L Nykänen
P Ronkainen

O Forsander
▼
P Eriksson
+ työryhmä
K Lindros
A Stowell

CS Lieber

M Salaspuro
+ työryhmä
N Homann

H Seitz
Saksa

H Ishii
Japani

Feron ym.
Hollanti

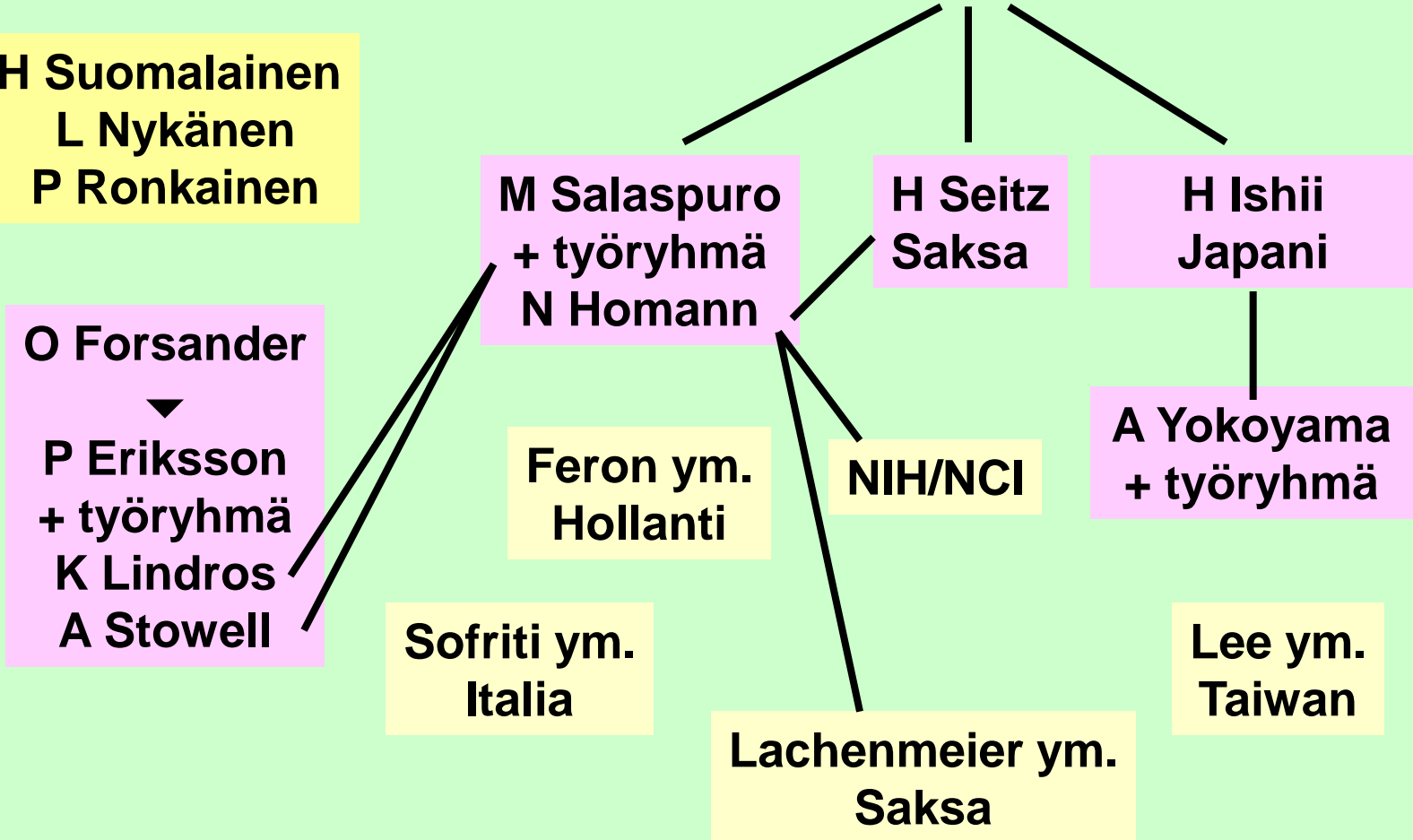
NIH/NCI

A Yokoyama
+ työryhmä

Sofriti ym.
Italia

Lachenmeier ym.
Saksa

Lee ym.
Taiwan

ASETALDEHYDIN KARSINOGEENISYYS

WHO/IARC (International Agency for Research on Cancer)

Lokakuu 2009

**Etanolista endogeenisesti syntyvä ja alkoholijuomien sisältämä asetaldehydi on karsinogeeninen ihmiselle
(Ryhmä 1)**

NÄYTÖN ASTE = A

JEFCA (Joint FAO/WHO Expert Committee on Food Additives)

1997

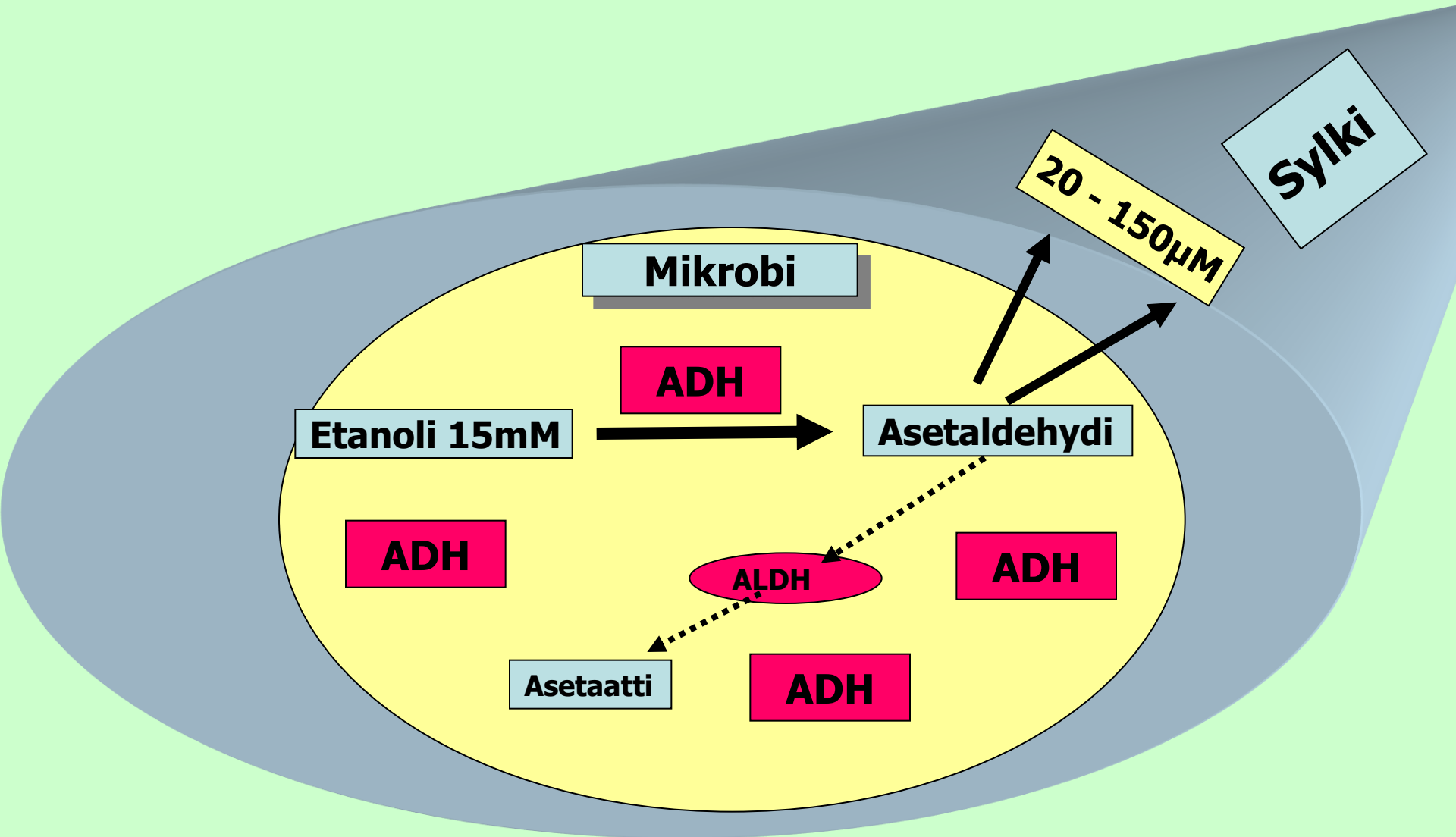
**Asetaldehydi on GRAS-tuote
”generally recognized as safe”**

ENDOGEENINEN ASETALDEHYDI

Tietyt suoliston normaalia mikrobiflooraa edustavat mikrobit hapettavat alkoholia asetaldehydiksi, mutta vain huonosti asetaatiksi

Etanoli ➡ ASETALDEHYDI ➡➡
ADH

Mikrobivälitteinen asetaldehydin muodostuminen sylkeen

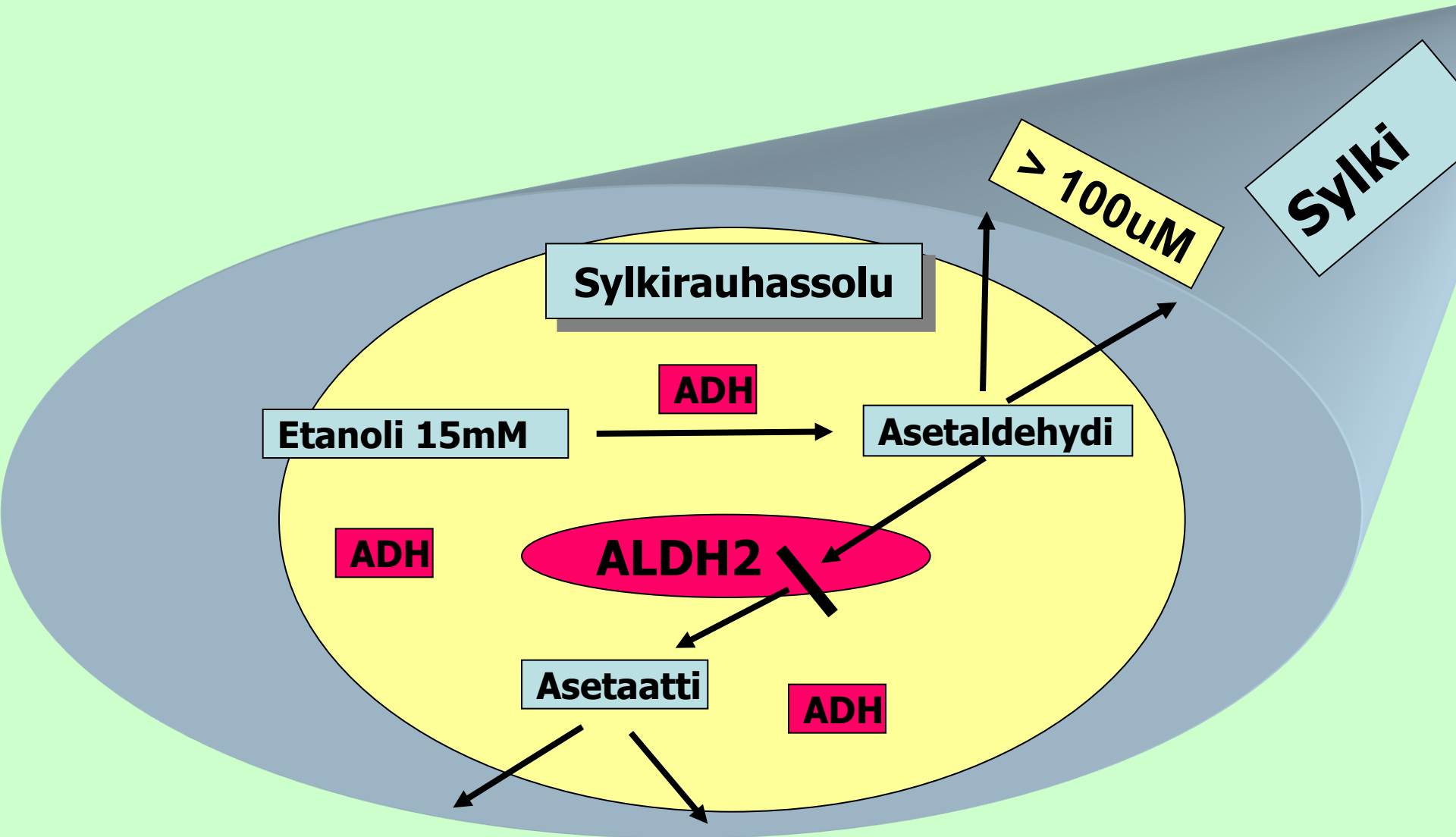
ASETALDEHYDIN KARSINOGEENISYYS TIETEELLINEN NÄYTTÖ

Geenimutaatio ➤ ALDH2-puute

- Verrattavissa perinnöllisen hyperkolesterolemian merkitykseen kolesterolitutkimuksessa
- Affisioi satoja miljoonia Aasialaisia
- Altistuvat alkoholia käyttäessään 2-3 kertaa normaalia korkeammille asetaldehydipitoisuuksille
- Aiheuttaa monikertaisen ruoansulatuskanavan syöpäriskin

Toinen geenimutaatio (nopea ADH) vahvistaa näytön

Asetaldehydin muodostuminen sylkeen ALDH2-puutteessa

ALKOHOLIJUOMIEN ASETALDEHYDI (μM)

Mutageenisuus raja = 40 – 100 μM

	Mean	Range	mg/annos
Oluet	205	0 - 1435	2.3
Viinit	773	0 - 4780	4.1
Sherrit	3537	1132 - 11876	14.4
Vodkat	61	0 - 287	0.08
Siiderit	1123	343 - 3007	12.4

EFSA (European Food Safety Authority)

MOE (Margin of Exposure)

TURVALLINEN ANNOS

0.4mg/70kg

ALKOHOLI/ASETALDEHYDIALTISTUS

Endogeeninen asetaldehydi

- Syljessä 10 – 150 μM tunteja - päiviä
  - Huono suuhygienia x 2
  - ALDH2-puute x 2 – 3
  - Nopea ADH x 1.5?
  - Humalajuominen x 2 – 4

Alkoholijuomien asetaldehydi

- 1-2 minuuttia kestävä paikallinen altistus (0 - 1000 μM) jokaisen annoksen jälkeen

Tupakka - alkoholi / asetaldehydi

Yläruoansulatuskanavan syöpäriski ↑↑

Mahasyöpäriski

- Tupakka ↑
- Alkoholi x1.3

Krooninen tupakointi ja alkoholin suurkulutus

- Suun mikrobien asetaldehydituotto ↑ x2

Tupakansavussa asetaldehydiä >1000 kertaa enemmän kuin muita karsinogeneeneja

Osa tupakansavun asetaldehydistä liukenee Sylkeen

- Aiheuttaa aktiivisen tupakoinnin (~5min.) aikana 300 – 500 μM asetaldehydipitoisuuden sylkeen

ELINTARVIKKEET ja ASETALDEHYDI

Mikrobikäyminen/mikrobi-ADH

- Tunnettu vuosituhansia
- Ruoan valmistus ja säilöminen
  - jogurtti, kefiiri, soijatuotteet, etikka, tofu, kimchi sekä säilötyt vihannekset
    - Streptococcus thermophilus, Lactobacillus bulgariensis
    - Meijeriteollisuus pyrkii aktiivisesti luomaan hyvin asetaldehydiä tuottavia mikrobikantoja
- Alkoholijuomat
  - Sima, oluet, viinit
    - Sylki, leipurinhiiva

Hapettomissa olosuhteissa syntyy asetaldehydin kautta etanolia ja hapen läsnä ollessa alkoholista muodostuu asetaldehydiä

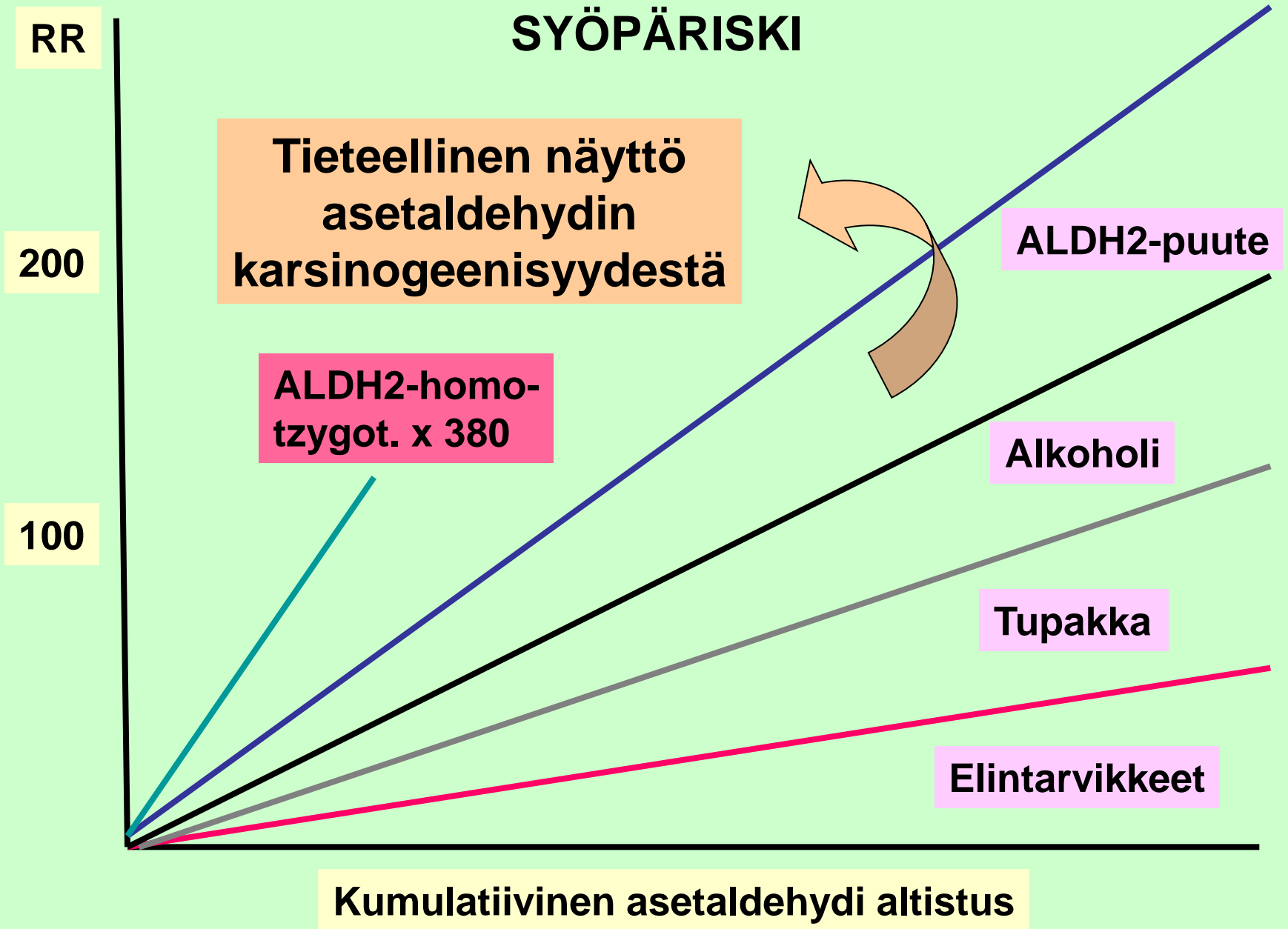
ELINTARVIKKEIDEN ASETALDEHYDI (μM)

Mutageenisuus raja = 40 – 100 μM

Säilötyt kurkut	140	Suomal. oluet	150
Säil. munakoiso	175	Saksal. oluet	205
Tofutuote	225	Yogurtit	470
Papusäilyke	400	Yogurtit max.	840
Sushi soijakas.	510	Hedelmäsose	380
Soijakastike	3520	Kotisima	1040
Omena 1	20	Kotikalja	3520
Omena 2	1424	Saksal. viinit	773

Asetaldehydi on erittäin hyvin veteen liukeneva, joten toksisuuden kannalta asetaldehydilähteellä ei ole väliä

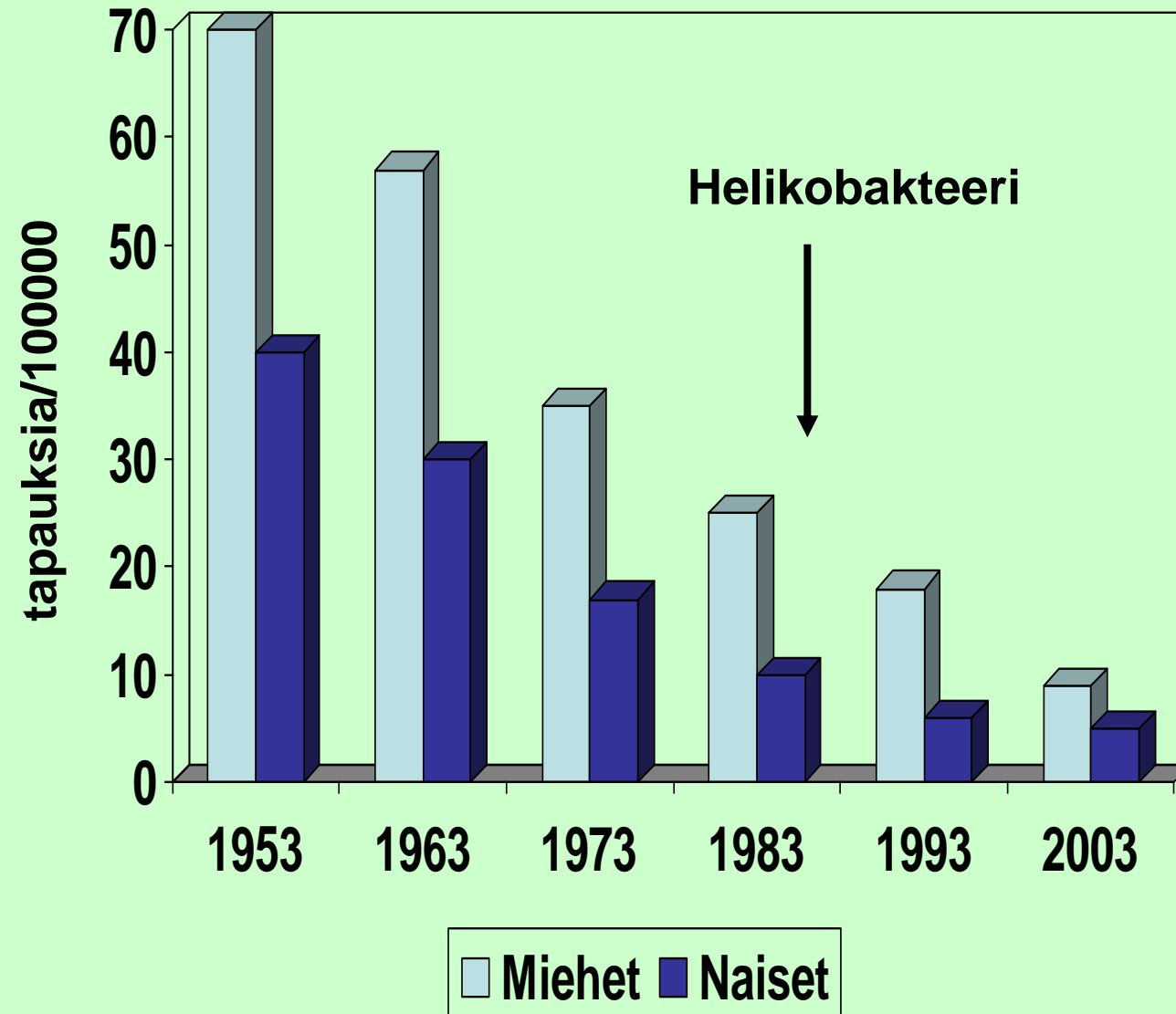
ASETALDEHYDIALTISTUS JA RUOKATORVI-SYÖPÄRISKI

HELIKOBAKTEERI, HAPOTON MAHA, TUPAKKA ovat mahasyövän itsenäisiä riskitekijöitä

- ALDH2-puutteisilla alkoholin suurkuluttajilla on kaikkein suurin mahasyöpäriski
  - ALDH2-puute ➤ x 3.6
  - ALDH2-puute + hapoton maha ➤ 39.2
- Helikobakteeri
  - Elää lähellä mahan limakalvoa
  - tuottaa asetaldehydiä etanolista, sokerista?
- Hapoton maha kolonisoituu suun mikrobeilla
  - Tuottavat asetaldehydiä alkoholista ja sokerista
- Tupakan savun asetaldehydi liukenee sylkeen
  - Kulkeutuu syljen mukana mahalaukkuun

MAHASYÖVÄN VÄHENTYMINEN SUOMESSA

Alkoholi lisää
mahasyöpäriskiä
x 1.3 ??

Elintarvikkeiden
sisältämä
asetaldehydi
ja alkoholi

Syöpä -
epidemiologian
keskeinen
virhelähde

MAHASYÖVÄN VÄHENTYMINEN JA ELINTARVIKKEET

Suolan käyttö ↓

- assosiaatio ilman tieteellistä evidenssiä

N-nitrosoyhdisteet ↓

- ei yhtenäistä näyttöä

Helikobakteeri-infektio ↓

Atrofinen gastriitti ↓

- Vaikutus mahasyöpään näkyy hitaasti

ELINTARVIKKEET

Asetaldehydipitoisuus ↓

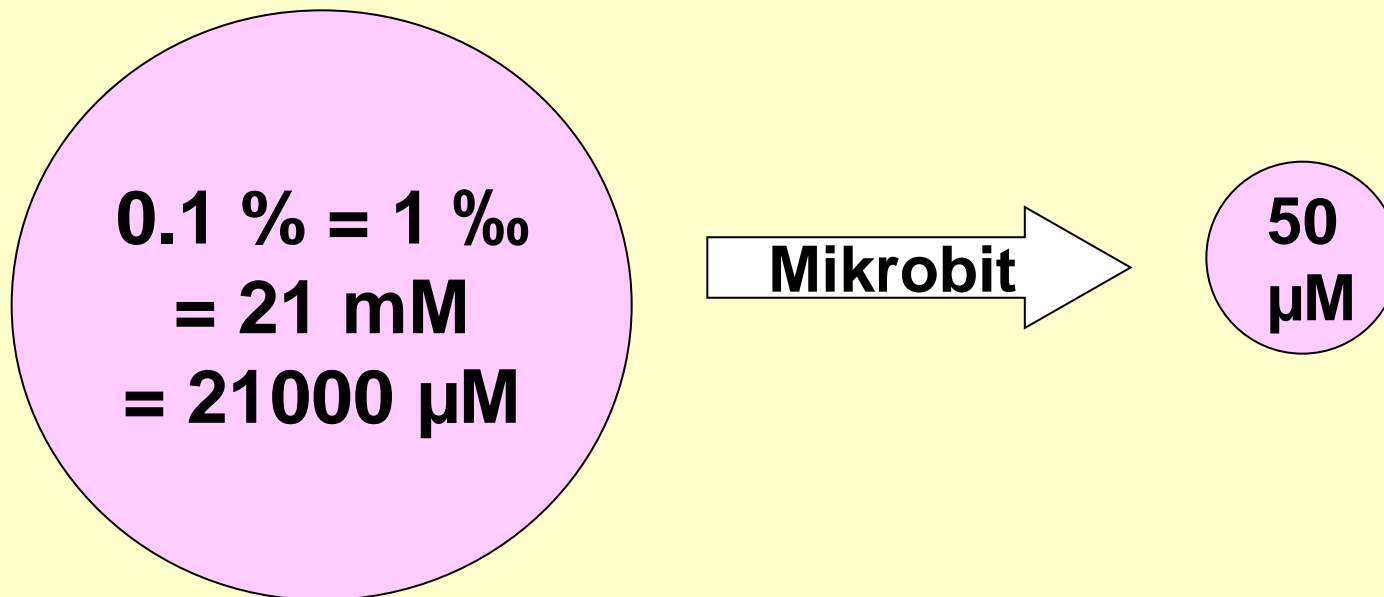
Alkoholipitoisuus ↓

- Pastörinti alkoi 1900-luvun alussa ja yleistyi 1950-luvulla
- Käymisprosessin käyttö ruoan valmistuksessa ja säilömisessä muuttui
- Elintarviketuotanto kaupallistui

ELINTARVIKKEIDEN SISÄLTÄMÄ ALKOHOLI

- **Sokeri → asetaldehydi → alkoholi**
  - Kefiirit > 0.06% - 3%
  - Kotisima ja kotikalja > 1-3%

Elintarvikkeissa oleva asetaldehydi ja mikrobien siitä tuottama asetaldehydi voi viipyä mahassa tunteja

RR

ASETALDEHYDIALTISTUS JA MAHASYÖPÄRISKI 1900 - 1953

Alkoholijuomat

Tupakka

Elintarvikkeet (asetaldehydi ja alkoholi)

Kumulatiivinen asetaldehydi altistus

TURVALLINEN ASETALDEHYDI MÄÄRÄ ??

EFSA/MOE (European Food Safety Authority)

- MOE (Margin of Exposure) $\gg$ $< 0.4\text{mg}/70\text{kg}/\text{pv}$
  - 100 ml jogurttia/pv ($< 100\mu\text{M}$)
  - 50g/alkoholia (4 annosta)
    - Syljen asetaldehydi $20\mu\text{M} \gg 0.26\text{mg}$
    - Syljen asetaldehydi $150\mu\text{M} \gg 4.2\text{mg}$
  - 4 savuketta/pv
    - Syljen asetaldehydi $400\mu\text{M} \gg 0.35\text{mg}$

IARC: Asetaldehydi on I-luokan karsinogeeni

Codex alimentarius: ALARA-periaate

!!As Low As Reasonably Achievable!!

Asetaldehydialtistuksen vähentäminen

– uusi haaste tutkijoille ja päättäjille

- Asetaldehydialtistus
  - 4 miljoonaa uutta syöpää/v.
  - 40% kaikista syövistä
- Eettisistä syistä randomisoitu interventiotutkimus ei ole mahdollinen
- Tarvitaan erityisesti riskiryhmiin kohdistettuja populaatiotutkimuksia ~ Pohjois-Karjala projekti
  - ALDH2-puute, nopea ADH
  - Hapoton maha
  - Tupakoivat alkoholin suurkuluttajat

EHDOTUS ASETALDEHYDIÄ (Ash) KOSKEVIKSI TOIMENPITEIKSI I

- 1. Ash:n GRAS-luokituksen poistaminen**
- 2. Ash:n käytön lopettaminen aromiaineena**
- 3. Alkoholijuomien ja elintarvikkeiden Ash-pitoisuuden määrittäminen ja niistä ilmoittaminen pakolliseksi**
- 4. Uusien Ash:ta vähentävien mikrobikantojen kehittäminen**
- 5. Ash:ta alentavien tuotantomenetelmien kehittäminen**
  - Kysteiinin käyttö alkoholijuomiin ja elintarvikkeiden Ash:n poistamiseksi**

**ASETALDEHYDIVAPAAN
alkoholi- ja elintarviketuotantolinjan
perustaminen Suomeen on nähtävä mahdollisuutena**

EHDOTUS ASETALDEHYDIÄ KOSKEVIKSI TOIMENPITEIKSI II

**Asetaldehydiä koskevan
konsensuskokouksen
järjestäminen elokuussa 2010
yhteistyössä STM:n, Oy Alko Ab:n,
KTM:n, Duodecimin, THL:n,
Elintarviketeollisuusliiton,
EVIRA:n, syöpäjärjestöjen
ja alan tutkijoiden kanssa**